

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et Divortiis, Dissertationes Tres

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Cap. IV. Leges speciales Lev. XVIII. 7. & 8. de Incestu patris, matris ac
novercæ exponuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

tis gradus complectuntur, sive sint expresse nominati, sive per legitimam consequentiam elicti, hoc commate exhiberi fundamentum, quorum nonnulli recensentur, quæ personæ per *propinquos carnis* intelligendæ veniant, declarantes. Et hoc etiam causæ est, cur huic soli interdicto generali ratio subjecta יהוה אני Ego Jehova, id est, interprete Jarchio, נאמן לשם שבר *fidelis ad persolvendam mercedem.* Quæ clausula nulli legi speciali adjuncta legitur.

CAPUT IV.

Leges speciales Lev. xii. commat. 7. & 8. de Incestu patris, matris ac noverca exponuntur.

Explicata Lege generali de copula carnali illicita, videndum etiam, quæ sint speciales, quæ a communi lege concluduntur. Ubi observationem meretur ordo, quo Moses interdicta protulit, inter propinquos primariis gradibus, a commate 7. ad 12. & secundariis in sequentibus. Exorsus enim a commixtione parentum & liberorum, fratrum & sororum, per varios gradus inferiores transit ad commixtionem illicitam cum aliis hominibus & ipsis brutis animantibus. Quem ordinem animadvertens Abarbenel ita commentatur והנה זכרה התורה העריות בסדר מהיותר חמורה כנגות אל היותר קלה כי זכרה ראשונה ערות האם כמו שאמר אמך היא לא תגלה ערותה להיותה *Refert autem lex incestus eo ordine, ut a graviori turpitudine descendat ad leviores. Primo enim memorat nuditatem matris, dicens, mater tua est, ne retere nuditatem ejus, quia illa omnium nuditatum gravissima & propinquitas hominis maxima est.* Hoc capite binas leges commat. 7. & 8. ex ipso fonte, cum interpretatione exhibebimus. Una lex est de consanguinitate, altera de affinitate.

II. Lex de consanguinitate commate 7. hoc modo proponitur: *Nuditatem patris tui, aut nuditatem matris tue ne retere: mater tua est, ne retere nuditatem ejus.* De affinitate commate 8. Lex ita sonat: *ערות אשת אביך לא תגלה ערותה היא נuditatem noverca tue ne retere: nuditas patris tui est.* Placet hæc præcepta ob materiæ affinitatem non divellere, nec seorsim, sed conjunctim exponere, ut expositio unius alterius expositioni lucem sceneret.

III. Elias ben Mose, Karæus noster, quem ut præstantissimum commentatorem ex Hebræis Doctoribus ad hanc Dissertationem præcipue adducimus, quum & aliorum opiniones recenset, *Capite III. sui Tractatus de Incestu* ita pergit: דע שהיא פסוקים שנאמרו

שנאמרו בענין העריות הם פריטים לפסוק איש איש אל כל שאר בשרו שהוא טוג
 ילידם שאכורם הוא מעלת שאר ונפרשם תחלה על דרך פשוטם ואחר כן נפרש
 : *Scire te oportet, un-*
decim commata, qua agunt de materia Incestus, species esse istius com-
matis (sexti,) Nemo hominum ad propinquum carnis suæ accedat,
quod est genus specierum istarum, qua prohibita sunt propter propinqua-
ritatem: quas exponemus primo secundum literalem suum sensum, deinde
virtutes prohibendis aliis personis per rationem syllogisticam & argumen-
tativam ex iis proficiscentes, quotquot inde elici possunt, declaraturi.
 Dissertatione superiore vidimus ad Legem Mosaicam Lev. xviii.
 18. Karæum nostrum versum istum 18. non ad incestuosas, sed
 alias nuptias illicitas retulisse, ideoque nunc undecim versibus
 (quorum primus hujus decimi octavi Capitis septimus est, ultimus
 vero septimus decimus) includi totam hanc materiam de Incestu.
 Nunc porro ad septimum versum, sive primum interdictum spe-
 ciale ita commentatur:

IV. התחיל בתחלה מהשאר האמתי אשר ממנו יושאלו השארים הנשארים ואמר
 ערות אביך והטעם בו אשת האב כמו שזכרנו שבהסמך ערוה אל הזכר הרצון בו אשתו
 כמו שביארנו הכתוב באר היטב בפסוק השני לא לפי רעת בעלי הקבלה שאמרו
 ערות אב ממש כי אמרו הכא על אביו חייב משום שבא על אביו ומשום שוכב
 זכר עם זכר כי שם ערוה יאמר בכה שהוא לפניו אשר לא תכון הביאה אליו
 אמנם האחור יקרא שת והחכמים נכזבו בזה אם יהיה הטעם בערות האב אשתו כי
 אמרו שאחר כן אמר וערות אבך והאם וכל אשה שנשא האב הקש אחר בהן אצל
 האב ואם כן נכללו במאמר ערות האם ואם נאמר שאין הקשתן אל האב אחר
 אמנם כונת הכתוב באשת האב שאינה אמו הנה אם כן הקדים הכתוב הרחוק על
 הקרוב וזה רחוק כפי מה שיראה מסדר העריות ועוד שמונות האב ותפושתו לא
 נאסרו לכן מצד שהן ערוה לאב אלא מפני שנשתמשו בכלי האב אמנם אשת איש
 לא תקרא אלא הארושה מפני הקנין לא שתקרא אשת איש מפני גלוי הערוה כי
 הנה במפותה אחר השכיבה כתוב מהור ימהרנה לו לאשה וכן אמר רבינו ישועה
 באמרו כי יהיה זה שם מן התורה כלומר שהקרא האשה ערוה לאיש היא הנקנית
 לו שאם זולתה יצטרך אל ראייה אף על פי שתוציא זה החכם עלה באסור מוונתו
 ואנוסתו השכיבה באמרו כי לאשה שתי עלות האחת הבעילה והשנית הקנין ואמר שתתגבר
 העלה שהיא השכיבה למשפט משתתגבר הוצאת השם שהוא הקנין כי הכתוב לא זכר זה:
Exorditur primum a vero propinquo, a quo mutuo sumpti sive translati
reliqui propinqui; dicitque nuditatem patris tui, qua significat nover-
cam, sicut memoravimus, quod quando conjungitur nuditas cum mare,
significetur uxor ejus, quemadmodum versus secundus istius textus id no-
bis bene declaratum dedit. Non juxta Traditionariorum mentem, qui ab-
solute nuditatem patris intelligunt. Dicunt enim, eum, qui cubat
cum patre suo, reum esse ex eo, quod cubet cum patre suo, & quod cu-
bet mas cum mare. . . . (Hæc pudor vetat vertere) Sapientes in eo per-
plexi

plexi fuerunt, an per nuditatem patris intelligatur uxor ejus, contendunt enim, postea textum dicere, & nuditatem matris tuæ. Ast mater, & quæque mulier, quam pater duxit, una eademque argumentandi ratione a patre concluduntur, ideoque in dicto, nuditatem matris ne retegito, comprehenduntur. Si dixerimus, non procedere unam argumentationem a patre ad uxores, sed Scripturam uxorem patris, quæ non est mater ejus, intendere, ecce tunc Lex scripta remotiorem propinquiori præmitteret, quod tamen alienum est ab ordine incestus, qui hic apparet. Accedit, quod stupro aut illecebris a patre compressæ, ideo filio non interdican- tur, quod ille sint nuditas patris, sed quia patris ignominia infervierunt. Verum enim vero uxor viri non propter refectionem nuditatis ita vocatur, sed qua desponsata est per acquisitionem. Etenim de plecta, sive illecebris compressa, post concubitum scriptum est, (Exod. xxii. 16.) do- tando dotabit sibi eam in uxorem. Et ita statuit Rabbenu Ieschua, dum dicit hoc esse nomen legis, scilicet, quod uxor vocetur nuditas viri, quando ei acquisita est. Nam extra hanc acquisitionem necessario probatio erit adferenda (quod fit nuditas viri) Etsi Sapiens eam causam ad prohibendam stupro ac vi compressam, produxerit, nempe concubitum, dum dixit uxori duplicem esse causam, unam maritatem, alteram vero acquisitionem, additque fortiorem causam ad jus & iudicium a concubitu desumi, quam ab acquisitione, quia hanc Scriptura non memo- rat. Concludit, quod si uxor patris ideo filio interdicta dicatur, quod uxor patris, atque a patre acquisita sit, etiam dici possit, pro- pter concubitum, filio esse vetitam, quamvis non vocetur uxor viri propter concubitum, sed propter acquisitionem.

V. Priusquam ad explicationem nostram transeamus, an-nectere placet, quæ Karæus noster Elias, quem cuique in- spicere non licet, subjungit ex alio Karæo: ואמר החכם רבינו יפה שאלו לא הזכיר הפסוק הכא אחריו שהוא פסוק ערות אשת אביך לא תגלה וגומר היינו מפרשים ערות האב זולת אשתו אמנם זה הפסוק הכא אחריו הוריענו שערות האיש היא ערות אשתו והנה לפי זה האחר הכתוב ערות אשת האב מהאם והנה הזכיר הכתוב תחלה ערות האב וערות האם ופרש ערות האם ממה שהשלים באמר אמך היא לא תגלה ערותה והטעם ערותה ממש ואחר כן פרש ערות האב שהטעם בו אשת האב והענין הולך אל סדר נכון כמו שהקדמנו שערות האיש ערות אשתו וערות האשה ערותה סוף דבר היוצא לנו מאלה הוא שאסור האיש על שאריו וממאמר אמך היא אסר הכתוב אמות האמות כי באמרו אמך היא הטעם עקבך היא ועקר עקרי כעקרי ועל דבקי שאריו ממאמר ערות אשת אביך ערות היא כי מזה נאסר כל ערוה שגלה האב בשכיבה ומוזה גם כן הורה לנו שאסור זכר על זכר יצער על אשתו כי ערות האיש ישוב אל אשתו מאמרו ערות אביך היא המזונה והאנוסה

האנוסה והמפותה מפני עלת השכיבה מדרך ההנברה לנשות אחר החמרה ולא כפני שנקראו נשות האב כי האשה לא תקרא אשת איש מפני השכיבה אלא מפני הקנין כמו שבארנו וקצת מן החכמים הוציאו אסור המזונה והאנוסה והמפותה מן מאמר ולא יגלה כנף אביו שאלה אינן נכנסות תחת מלת כנף ואמר רבינו אהרן בעין החיים ויש כנף סתר מן ופרשת כנפך על אמתך הפך הערה שתורה על מקום מגולה שצריך להסתיר ותהיה תכונת המאמר לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו והטעם ולא יגלה כנף אביו מעליה לא כפי מה שפרשו הראשונים שהאשה תקרא כנף לאיש ויפה פירוש: *Sapiens Rabbenu Iephet ait, Si versus sequens octavus, nuditatem no-vercæ tuæ ne retegito, non fuisset hic commemoratus, explicuissemus nuditatem patris de patre ipso prater uxorem suam. Sed hic sequens ver-sus nobis indicat, nuditatem viri esse nuditatem uxoris sua. Ideoque Scri-ptura nuditatem uxoris patris sive novercæ postposuit matri, & primo nu-ditatem patris ac matris memoravit, atque plene primo explicuit nudi-tatem matris dicendo: mater tua est, ne retegito nuditatem ejus. Et sen-sus nuditatis ejus absolutus est. Deinde exposuit nuditatem patris, qua significatur uxor patris sive noverca, atque ita materia incestus in hoc capite recto ordine procedit; sicut ante docuimus, per nuditatem viri in-telligendam esse nuditatem uxoris ejus, & nuditatem uxoris esse nudita-tem viri. Summarei, quam nos inde colligimus, est, viro propinquas suas esse prohibitas, & dicto illo: mater tua est; Scripturam matres matrum sive avias prohibere voluisse. Nam dicti illius, mater tua est, sensus est, quod sit radix tua. atqui radix radice est sicut ipsa radix. Item prohibitas esse viro adherentes sive affines pro-pinquorum suorum vi dicti huius (commate 8.) nuditatem no-vercæ tuæ, nuditas patris tui est. Eo ipso enim omnis nuditas, quam pater concubitu reteggit, prohibita est; id etiam nobis osten-dit, interdictum, quo mas mari prohibetur, transire ad uxorem suam: nam nuditas viri redit ad ejus uxorem, quia Lex dicit: nuditas patris tui est. Ast stupro, vi ac illecebris compressæ propter concubitum vetite per modum ὀπρεγοχῆς seu prævalentia, quod ad libidinem declinarit, non autem propterea quod uxores patris vocentur. Cum fœmina non vocetur viri uxor, propter concubitum, sed propter acquisitionem, sicut declara-vimus. Quidam ex Sapientibus stupro, vi & illecebris (a patre) compres-sam interdici volunt, ex eo quod dicitur (Deut. xxii. 30. ne retegito alam aut oram patris sui. Ast illa non comprehenduntur sub voce כנף (sive, quod ejusmodi fœmine nomine ala contineantur, quem-admodum legit Seldenus Ux. Eb.L. i. cap. v. absque אין qui hunc so-lum paragraphum ex Elia Karræo illic allegavit.) Dicitque Rabbenu Aaron in libro vite, explicationem vocis כנף per tegumentum ex eo, quod*

scri-

scriptum est (Ruth. III. 9.) expande alam super ancillam tuam, contrariari nuditati, genitalia indigitanti, quæ opus habent tegumento. Atque ita hic istius dicti sensus erit: non accipat vir uxorem patris sui, ne retogat alam sive oram patris sui. Hic ratio datur, ne retogat oram patris sui de super ea. Ideoque non valet expositio veterum, qui volunt uxorem esse oram sive alam viri. Et hæc explicatio optima est. Hactenus Elias Karræus.

VI. Hic quædam certa, quædam obscura & controversa sunt. Nemo non videt, personas in linea recta constitutas, sive copulam carnalem liberorum cum parentibus, duabus hisce legibus interdici. Commate septimo nuptiæ filiæ cum patre, matre defuncta sive superstita, & filii cum matre, defuncto sive superstita patre, prohibentur, & vice versa incestus patris cum filia ac matris cum filio vetatur. Commate octavo unicuique congressus cum noverca, non modo vivo, sed & mortuo patre, interdicitur. Quia pater meus & noverca una sunt caro, sicut vera mater. Hic iterum privigna vitrico, & noverca privigno nubere, vitricusque privignamducere vetantur. Nemo etiam facile dubitaverit, quin hæc leges concernant gradus non nominatos, avum & proavum, aviam & proaviam, atque ita porro in infinitum ascendendo; ac præter filium & filiam, intelligi nepotem & neptem, cæterosque in infinitum descendendo. Scholasticos & Canonistas, ad aliquem gradum hanc prohibitionem terminantes, non moramur. Vide sis Voet. Polit. Eccl. L. III. Tr. I. S. II. C. III.

VII. Neque enim gentiles duntaxat parentum cum liberis conjunctiones jure naturæ nixi repudiarunt, non obstantibus pessimis Persarum & quorundam aliorum moribus, qui matres & filias duxisse leguntur, (V. Philo 7. de spec Leg. Ovid. x. Met.) sicut ab illis, & ipsis sanctis, contra omnes leges peccatum est; Verum etiam ipsa bruta animantia easdem averfari, inter alios testis est Aristoteles IX. Histor. anim. Cap. XLVII. ita ut istam legem in ipsa natura fundatam, & ex sceleris turpitudine manifestam esse, videamus. Unde Grotius de Jure. B. & P. II. c. V. §. 3. 4. has commixtiones vere contra jus naturæ esse, fatetur. Ideoque mirari satis nequeo Maymonidis sententiam, qui Isuri biah Cap. XIV. recte inculcat, Gentilibus nomine Incestus prohibita *אמו ואשת אביו ואחותו מאמו matrem, patris uxorem, & sororem uterinam*; & tamen eodem loco disertis verbis asserit, *העבד מותר לישא אמו כשהוא עבד ואין צריך לומר בתו ואחותו ולא*

ובינצא בהן שכבר יצא מכלל גוים ואין העריות האסורות על הגוים אסורות עליו ולא
Servo ducere licet בא לכלל ישראל כדי שיאסרו עליו עריות האסורות על הגוים
matrem suam, quamdiu servus manet, nedum filiam aut sororem suam,
isque similes. Iam enim plane gentilis esse desit, ideoque incestuosa nu-
ptia gentilibus interdicta ei non interdicitur. Neque etiam ita fit juris
Israelitici, ut ei interdiciantur nuditates, qua profelytis justis interdiciun-
tur. Idem Veteres statuerunt Gem. Babyl. tit. Sanhed. fol. 58. 2.
Sedin Hierosolymitana, tit. Ievammoth. f. 12. 1. Rabbi Pinchas
 Rabbi Iose sententiam proferens recte inquit, עבר שבא על אמה חייב, *servum, qui cum matre sua congressus*
fuert, reum esse peccati, verbaque illa, dices ad illos (Lev. xviii. 2.)
servos includere. Licet enim servus sit, humanam tamen naturam
 non exuit, quin profelytus factus majori sanctitati studeat, neces-
 se est. Hæc igitur Rabbinorum deliriis adscribenda, ipsam con-
 jugii institutionem, qua homo patrem suum & matrem suam relin-
 quere tenetur (Gen. i. 24.) evertentia.

VIII. Id nunc in quæstionem venit, quid per *nuditatem patris*
 com. 7. intelligi debeat? Traditionariis sive Talmudistis filii concu-
 bitus cum ipso patre innui videtur, referente Elia Karæo, quod
 comprobatur *Moses Mikotzi præcepto Negat. 89.* הורה תורה שלא לגלות
 ערוה האב עצמו יתירה על האזהרה של משכב זכור שנאמר ערוה אבין לא תגלה
Monet lex sacra per abundantiam, sive præter adhortationem illam, (nefas esse, concumbere cum matre,) non
esse retegendam nuditatem patris ipsius, quia dicitur: nuditatem patris
tui ne retege. Atque ita Magistri nostri illud interpretantur in Gem.
Bab. Mass. Sanhed. cap. vii. fol. 54. Pari modo in *Sanhedrin* explicant
 nuditatem patris com. 14. Eam tamen non esse mentem legis, li-
 quet ex sequentibus, ubi expressis verbis eadem hac serie præce-
 ptorum, hujusmodi concubitus interdictus est com. 22. & Lev. xx.
 13. Verisimilior est sententia Eliæ ben Mosi Karæi, per nudita-
 tem patris, ipsius novercæ nuditatem intelligendam esse. Quando-
 quidem Lev. xx. 11. *is, qui cubaverit cum noverca sua, dicitur*
nuditatem patris sui retexisse. Ita & Jarchius com. 7. per
nuditatem patris intelligit novercam, per *nuditatem matris* matrem,
 quæ non est uxor patris, & com. 8. *nuditatis novercæ* refectionem
 vetitam esse vult post mortem patris.

IX. Rabbi Moses bar Nachman, rejecta & Jarchii & Talmudi-
 corum interpretatione, in singulis versibus unum tantum conti-
 neri

neri vult præceptum, adeoque existimat וערות אבך וערות אחת על דרך הפשט כי ערות אבך לאו אחר הוא ואזהרה אחת *quod secundum sensum literalem*, nuditas patris tui & nuditas matris tuæ, sit unum negativum præceptum: Prohiberi scilicet, *ne cubet cum matre sua, atque cubando cum ea, retegat nuditatem patris sui & nuditatem matris suæ: Hoc illis verbis, mater tua est, significari. Quandoquidem eo ipso facto duo commiserit mala, retegendo nuditatem matris & patris.* Addit: על אחרי שהזהיר על ערות אביו שהיא אמו חור והזהיר על ערות אבך היא *Postquam vero præceptum dedit de nuditate patris sui, quæ est mater sua, iterum monet de nuditate uxoris patris sui, quæ non est mater sua, & dicit uxorem patris sui esse nuditatem patris sui.* Eodem modo intelligi vult nuditatem patris sui, com. 14. Abarbeneli etiam hæc Nachmanidis sententia arridet, quod sensu literali una nuditas hic prohibita sit, *concubitus scilicet cum matre, ut scilicet non tantum in linea recta, verum etiam in collateralis, cæterisque prohibitis incestis nuptiis, omnem sexum includi, doceremur, etsi nonnunquam unus tantum memoretur, & ut horrenda commixtio vitaretur, quam cum Loto tentarunt filiæ Gen. xix. 30. Ne quis etiam dubitaret de noverca, quæ non germana aut vera mater est, ideo & hanc Deus sigillatim prohiberi voluit, quæ alias comprehendi potuisset nomine nuditatis matris. Quam severe Deus hanc commixtionem prohibuerit, colligere promptum est ex varia hujus interdicti repetitione Levit. xx. 11. Deut. xxi. 30. xxvii. 20. & exemplis Gen. xxxv. 22. xlix. 4. 2 Sam. xvi. 22. 1. Cor. v. 1.*

X. Haud displicet nobis hæc sententia, quam merito expositioni Talmudicorum, Eliæ ben Mosi, & Jarchii, præferendam judicamus. Neque tamen ratio deesse videtur, cur Lex divina prohibitionum initio, utriusque parentis fecerit mentionem, tam patris, quam matris, & ipsius novercæ, ut scilicet non tantum in linea recta, verum etiam in collateralis, cæterisque prohibitis incestis nuptiis, omnem sexum includi, doceremur, etsi nonnunquam unus tantum memoretur, & ut horrenda commixtio vitaretur, quam cum Loto tentarunt filiæ Gen. xix. 30. Ne quis etiam dubitaret de noverca, quæ non germana aut vera mater est, ideo & hanc Deus sigillatim prohiberi voluit, quæ alias comprehendi potuisset nomine nuditatis matris. Quam severe Deus hanc commixtionem prohibuerit, colligere promptum est ex varia hujus interdicti repetitione Levit. xx. 11. Deut. xxi. 30. xxvii. 20. & exemplis Gen. xxxv. 22. xlix. 4. 2 Sam. xvi. 22. 1. Cor. v. 1.

XI. Nec tantum viventis & mortuo patre, a noverca abstinendum, quod juxta cum aliis observavit R. Moses Mikotzi præcepto Negat. 91. שלא לגלות ערות אשת האב בין בחיים בין לאחר מיתת האב שנאמר ערות אשת אבך לא תגלה ערות אבך היא ומלשון ערות אבך היא שלא הוצרך לכתב אנו *Non esse retegendam nuditatem novercæ, tam post mortem patris, quam vivente eo, quia dicitur: nuditatem novercæ tuæ ne retegito, nuditas patris tui est. Ex*

hac loquendi forma, nuditas patris tui est, quæ necessaria non fuisset, discimus Cap. VII. Sanhed. Gem. Bab. f. 54. etiam post mortem novercam proh beri. Idem docet Maymonides ffuri Biah Cap. 11.

XII. Doctissimus *Gerhardus de Conjugio* §. 267. annotavit, *Chytraum in Comm. cap. 18. Lev. hanc legem Lev. xviii. 8. referre ad gradus consanguinitatis, cujus sententiæ rationem etiam non absurdam judicat, quia per matrimonialem copulam noverca cum patre meo fit una caro, & liberi, qui ex conjugio patris & novercæ nascuntur, sunt mei consanguinei, fratres scilicet uterini ac sorores meæ uterinæ, & filialis reverentia requirere videtur, ut novercam, quæ in matris locum succedit, non pro affine habeam, cum per lineam rectam ascendentem per matrimonium cooptetur, & cum patre meo una caro facta mater mea fiat. Interim juxta generalem suam affinitatis definitionem, quod sit vinculum personarum per matrimonialem copulationem sive novis nuptiis contractum, etiam novercam ad affines pertinere censet. Quo sensu nos etiam hanc legem affinitatis gradibus annumeravimus, de terminis istis parum solliciti.*

XIII. Etsi vero binas hæc leges isthoc pacto utcunque exposuisse videmur, ut unusquisque earum mentem facile assequi possit, iis tamen adhuc parumper inhærendum judicamus, ut nonnullos casus, qui circa hæc interdicta moveri solent, breviter enodemus. *Primo quæritur, An alicui ad filiam suam illegitime natam; filiove ad patris scortum, concubinam aut pellicem appropinquare liceat? Item, An is, qui solutus cum soluta scortatus est, postea ejusdem matrem aut filiam ducere queat? Respondemus id neququam esse concedendum, quia, qui adhæret meretrici, est unum corpus cum ea 1. Cor. vi. 16. Proinde etiam per fornicarium & adulterinum concubitum propinquitas quadantenus contrahitur. Vid. *Vinnius ad Inst. 1. t. 10. §. 9. Quod etiam colligi potest ex Lev. xviii. 9. Itaque propter pudorem, & jus sanguinis ab ejusmodi concubitu abstinendum. Idem Hebræorum Magistri notarunt. R. Moses Mikotzi Præcepto Negat 92. ita exponit legem nostram quæ commate 7. extat: שלא לגלות ערוה אמו אפילו אינה אשת אביו אלא היתה אנוסתו או מפותתו שנאמר וערוה נxor patris, sed vi aut illecebris ab eo compressa, quia scriptum legitur: nuditatem matris tuæ ne retegito. Conf. *Hotting. Jur. Heb. Leg. cxc. Ubi, docent præterea Magistri inquit האם אפילו היתה אנוסתו שאמר האם אפילו היתה אנוסתו Interdictum hoc de matre eam etiam concernere,***

nere, qua vi a patre fuit compressa: Nam & talis omnino mater ejus est. Qui vero (addunt) rem habet cum matre sua, qua uxor patris ejus est, videlicet non vi stuprata, duplici reatu constringitur, altero, quia mater ejus, altero vero, quia uxor patris ejus: אין חלוק בזה בין שבא עליה 'אין חלוק בזה בין שבא עליה. Nec referri, sive superstitie patre cum ea fuerit congressus, sive eo defuncto. De secundo casu, an quis matrem vel filiam personæ, cum qua scortatus est solutus, ducere possit, vid. Voetii polit. Eccles. P. 1. l. III. Tr. 1. Sect. 2. c. 3. q. 7. qui contrarium probat ex Am. 11. 7. Gen. XIX. 31. xxxv. 22. 2 Sam. XIII. 14. XVI. 22.

XIV. *Questio Secunda est, An Sponsa defunctæ matrem vel filiam ducere liceat?* R. Ita quidem videtur, quia propinquitas nulla est conjugium impediens inter personas, quæ se nec affinitate, nec consanguinitate tangunt; & cum vera affinitas nascitur ex conjunctione viri & uxoris, qua fiunt una caro, non videtur viro defunctæ sponsæ mater filiave interdicta. Ita Celeber. *Maresius Scholii & Animadversionibus ad M. Ant. Cuchi Instit. Juris Canon. lib. III. Tit. 8.* potest, inquit, quis ducere sponsa sua defunctæ matrem, modo accedat *authoritas Magistratus.* Et *Consultiss. Carpzovius Jurisp. Constit. II. Defin. cxxxii.* hoc casu dispensationi locum esse, existimat. Si videlicet, pro ratione circumstantiarum & personæ dispensationem petenti juramentum ei injungatur, quo a præsumptione commixtionis carnalis cum defuncta sponsa se purget, priusquam fiat dispensatio. Secus enim *Defin. clix.* ob publicam honestatem, scandali evitationem, verecundiam, fidem conjugalem datam & vim mutui consensus, hujusmodi matrimonium illicitum pronuntiavit. Ita etiam judicavit, atque negative respondit *Consistorium Lipsiense, & Facultas Theologica Jenensis, Jenæ An. 1600.* teste *G. Dedenkenno Thes. Consil. & Dec. vol. III. l. 3. Sect. 2. tit. 1.* Tutissimum sane est in conscientia ab ejusmodi matrimoniis abstinere, si non sint immuria a carnalis commixtionis suspicione, cum fides conjugalis data & vis mutui consensus ea non impediant. Minorem difficultatem habet, si quis personæ, cum qua se desponsavit, sed inficius, cum alio eam jam esse desponsatam, matrem duxerit, cum in tali casu ista conjunctionis carnalis suspicio cesset. Hæ quæstiones institutæ sunt præcipue occasione primæ legis specialis *Lev. xviii. 7.*

XV. *Questio Tertia sequitur, (ad comma 8. Lev. xviii.) An ducere liceat novercam a patre tantum desponsatam, aut ab eodem repudiatam?*

Hebræi utrumque negant בין בן כן האירוסין *sive sit viro desponsata* (inquit *Maymonides Isuri Biah. Cap. 11.*) בין בן כן הנשואין *sive nupta; sive repudiata, sive non repudiata, sive vivo sive mortuo marito.* & Rabbini, quos citat *Hottingerus ad Juris Hebr. præc. cxli.* scribunt, *Ex Lege uxorem patris esse interdictam, sive sola desponsatione talis fuerit, sive etiam solenni consecratione, tam vivo patre, etsi eam repudiaverit, quam eodem mortuo.* De repudiata nullum dubium est. Circa desponsatam eadem observari possent, quæ circa Sponsæ defunctæ matrem vel filiam, de qua thesi præcedenti. Id omnino intolerandum est, quod Sanchez, aliique Casuistæ & Canonistæ contra Dei verbum docent, conjugium inter privignum & novercam ecclesiastico & humano, non naturali & divino jure irritum esse, cum gentes naturæ luminis ductu illud detestari Apostolus testetur 1 Cor. v. 1. 2. quod morte ac igne Deus expiandum voluit Levit. xx. 11. 14.

XVI. *Questio quarta non caret difficultate, An privignus vitrici sui viduam post germanam matris obitum ab ipso in tori societatem ascitam ducere; & vicissim, An privigna noverca sua, alteri marito viduo sociari possit?* *Joh. Gerhardus, Celeberrimus Augustanæ Confess. Theologus de Conjugio §. 353.* recensitis variorum sententiis, eos sequitur, qui hæc nuptias penitus improbant, desumptis argumentis 1. ex lege naturæ, & carnis propinquitate. Quod continuata a noverca vel vitrico per subsequens matrimonium copula, continuata simul fuerit materna novercæ ac paterna vitrici propinquitas. 2. ex lege divina Lev. xvi 11. 8. 3. a pari. A cujus viri nuptiis abstinendum est mæx forori, ab ejusdem viri uxore etiam mihi abstinendum. At soror privigni non potest nubere vitrico. 4. ab absurdo. Quod unus idemque masculus non possit ducere matrem & ipsius filiam. 5. ab autoritate veterum Canonum. An tamen matrimonium ejusmodi contractum & consummatum dissolvendum sit, dubitat. Ei sententiæ subscribit *Carpzovius l. 11. Def. c. 1. Jurisp. Eccles. Illicitum scilicet esse tale matrimonium in secundo genere affinitatis eas inter personas, quæ parentum liberorumve loco sibi sunt. Pariter Joh. Brunnemannus Juris Eccles. l. 11. Cap. xvi. §. 23. Henr. Brouwer de Jure Connub. l. 11. c. xv. §. 4. Papinianum docere, inquit, uxorem quondam privigni conjungi matrimonio vitrici non oportere; nec in matrimonio convenire novercam ejus, qui privigna maritus fuit. l. 15. D. de Rit. nupt. Eique e diametro adversari Bezam, docentem me non prohiberi generi mei viduam ducere, licet ea filia mæx successerit.*

Tract.

Tract. de Rep. & Div. pag. 79. Idem enim esse, seu de privigni, seu generi vidua loquaris. Papinianum niti honestate & naturali pudore, Bezam vero divina de prohibitis nuptiis constitutione. Addit denique: Quod si ipse rogetur, quænam sententia Batavo amplectenda sit Jurisconsulto? dubius hæreat. Illust. Holl. Ordines hujus conjunctionis in enumeratione prohibitorum matrimoniorum nullam facere mentionem, voluisse tamen, quod honestum est, considerandum esse. Optandum cum Ant. Matthæo in hac re certius Ordinum rescriptum.

XVII. Ut & hic libere dicam, quod sentio, non videtur hoc matrimonii genus sub illa regula generali Lev. xviii. 6. neque sub speciali com. 8. comprehendi, ullive alii legi divinæ repugnare; quia hoc in casu nulla propinquitas est, nec ulla vera affinitas, quæ talem conjunctionem impediatur, quicquid statuerint Gerhardus, Brochmandus, Major, Zehnerus, aliique viri docti. Et si ideo propinqua videatur vitrici vidua, quod uxor fuerit illius, cui mater mea primo nupserat, & cui per consequens ipse affinis fuit in primo gradu lineæ rectæ ascendentes. Et eo nos ducunt Bezæ sententia a Brouwero allegata, & Voetius in sequenti Quæstione. Ita etiam Carpzovius *lib. cit. Defin. cxix.* Magistratum hoc casu dispensare posse asserit, quam dispensationem à *Consistorio Wittemb. & Facult. Theolog. Rostochiensiac fenenfi* admittam esse, probat ex ante citato *Dedekeno.* Pariter *Sam. Strykius, Juris Prof. Viadrinus ad Iur. Eccles. Brun. lib. II. cap. xvi. §. 23.* hunc casum dispensabilem esse docet, ex *Responsò Facultatis nomine concepto An. 1673.*

XVIII. Quamvis autem in foro poli & conscientia absolute tale matrimonium non sit illicitum, propter honestatem tamen & debitam iis, qui parentum loco sunt, reverentiam eo potius abstinemus. Quia in contrahendis nuptiis non solum, quid liceat, sed etiam quid deceat, & honestum sit, spectandum est. Ita ad hunc casum *An. 1666.* responderunt *Theologi Leydenses, Heidanus, Coccejus & Hoornbekius,* ejusmodi nuptias repugnare honestati, quandoquidem in Conjugio duo fiunt una caro, ideoque eodem honore afficiendi ab eo, qui illum alterutri debet. Iam vero privignus vitrico honorem exhibere tenetur sicut matri, non tantum vivente sed & defuncta matre. Et privignus cum vitrico, sicut cum propriis parentibus vivere, eademque ipsius atque uxoris ejus amicitia gaudere & ipso familiariter uti debet, & similia. Quod
Re-

Responsum fufius videri poteft in *Oper. Cocceji Tom. VI. Confil. XXI.*

XIX. *Quæftio quinta* quartæ cognata eft, *An vitrico viduam defuncti privigni ducere, vel, An noverca (qui idem cafus eft) viduo defunctæ fuæ privigna nubere licitum fit?* Jure civili hæ nuptiæ funt prohibitiæ, non autem jure Canonico. Carpzovius hunc & præcedentem cafum, de vitrici privigna, conjungit, fimulque prohibitos dicit *cit. lib. Def. CI. & fimul difpenfabilis Def. CXIX.* Vinnius ad *Inffit. I. Tit. X. §. 6.* refpondet ad fententiam Papiniani, quod honeftas & pudor naturalis non patiatur mecum matrimonio jungi uxorem ejus, qui mihi aliquando filius fuit propter matrem, quam in matrimonio habui. *Gifb. Voetius Polit. Ecclef. Par. I. Lib. III. Tract. I. Sect. II. c. V. Quæft. V.* fcribit, Bezam & Theologos Auguftanæ confeffionis, Gerhardum, Pruknerum, Tarnovium & alios voluiffe, *In matrimoniis conjungendis non folum infpici debere, quod licet, fed & quod honeftum eft.* Atque ita concludit: *Nos cenfemus absolute & intrinfece tale conjugium, in foro poli & conscientia illicitum non efle, interim ubi lege prohibetur, & difpenfatio obtineri nequit, abftinendum eft: aut fi rationes alicujus omnino ferant, ut tale conjugium ineat, & fi forte res non eft in integro, eo fe conferat, ubi per leges licitum eft.* Perplacet nobis hoc Venerandi Theologi, cæterorumque celeberrimorum virorum judicium.

XX. Sequitur *Quæftio fexta, An qui patris, avi vel proavi loco per adoptionem eft, filiam neptem vel proneptem adoptatam ducere poffit?* item an tutori cum pupilla fuâ, & fufceptori cum fufcepta ex facro baptifmatis fonte matrimonium inire liceat? Hanc quæftionem operofe tractarunt varii auctores. Nos breviffimo refponfo defungemur, nullam fcilicet jure propinquitatis nobis prohiberi mulierem, quæ nec affinis, nec confanguinea fit, qualis eft adoptata, tutoris pupilla & fufceptoris e baptifmo fufcepta, inter quos nulla carnis propinquitas intercedit, de qua nobis fermo. Quod ergo neque in jure naturæ neque in divino V. ac N. Testamenti a Deo prohibitum, id nobis licitum efle audacter pronunciamus, ne per fictas cognationes conscientis infiniti fcrupulorum laquei injiciantur.